

УДК 351.74:343.98 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2025-2.26>**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

В. М. Галуцько, доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративної діяльності поліції факультету
підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ

У нашому науковому дослідженні здійснено комплексний аналіз адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу в системі Національної поліції України та приділено особливу увагу з'ясуванню змісту, структури та правових засад функціонування аналітичної діяльності як одного з ключових елементів сучасної моделі поліцейського управління.

У нашій статті розкрито роль аналітичної функції як інструмента доказового управління, що ґрунтується на систематизованому зборі, глибокій обробці та багатоаспектній інтерпретації криміногенних даних для формування ефективних стратегічних, тактичних і оперативних рішень у сфері публічної безпеки. Також, нами визначено нормативно-правові засади реалізації цієї функції, охарактеризовано їх актуальний стан, виявлено проблемні аспекти та окреслено напрями подальшого удосконалення адміністративно-правового регулювання в контексті цифрової трансформації правоохоронної системи.

У межах дослідження проаналізовано нормативно-правову базу, що регламентує обіг інформації в системі Національної поліції України, із акцентом на правовий статус, функціональні повноваження та організаційно-правові засади діяльності підрозділів кримінального аналізу. Особливу увагу приділено дослідженню актуальних аспектів цифрової трансформації, кібербезпеки та захисту інформації, які суттєво впливають на адміністративно-правове регулювання аналітичної функції поліції, а також встановлено, що ефективне правове забезпечення аналітичної діяльності є визначальним чинником у формуванні сучасної моделі правоохоронної системи, здатної оперативно реагувати на динамічні виклики криміногенного середовища.

За результатами дослідження, нами зроблено висновок, що адміністративно-правове забезпечення виступає фундаментальною передумовою для ефективного, правомірного та інноваційно орієнтованого функціонування аналітичної діяльності в системі Національної поліції України, оскільки саме через чітке нормативне регулювання забезпечується належна організація, прозорість процедур, безпека обігу інформації та правова визначеність у діяльності підрозділів кримінального аналізу. Це, в свою чергу, сприяє становленню та розвитку інформаційно-орієнтованої моделі правоохоронної діяльності, яка здатна гнучко реагувати на актуальні безпекові виклики, забезпечувати превентивне прогнозування загроз та формувати стратегічно обґрунтовані управлінські рішення в галузі публічної безпеки.

Ключові слова: кримінальний аналіз, Національна поліція України, аналітична діяльність, нормативно-правова база, інформаційна безпека, цифрова трансформація, публічна безпека, стратегічне планування, аналітичні підрозділи, правоохоронна діяльність, дотримання прав та свобод громадян.

V. M. Halunko. Administrative and legal support for the activities of the criminal analysis units of the National Police of Ukraine

Our scientific study provides a comprehensive analysis of the administrative and legal support for the activities of criminal analysis units within the National Police of Ukraine, with a particular focus on clarifying the content, structure, and legal basis for analytical activities as one of the key elements of the modern model of police management.

Our article reveals the role of the analytical function as an instrument of evidence-based management based on the systematic collection, in-depth processing, and multifaceted interpretation of crime data to form effective strategic, tactical, and operational decisions in the field of public safety. We also define the regulatory and legal framework for the implementation of this function, characterize its current state, identify problematic aspects, and outline directions for further improvement of administrative and legal regulation in the context of the digital transformation of the law enforcement system.

The study analyzes the regulatory and legal framework governing the circulation of information in the National Police of Ukraine system, with an emphasis on the legal status, functional powers, and organizational and legal basis of the activities of criminal analysis units. Particular attention is paid to the study of current aspects of digital transformation, cybersecurity, and information protection, which significantly affect the administrative and legal regulation of the analytical function of the police. It was also established that effective legal support for analytical activities is a determining factor in the formation of a modern model of the law enforcement system capable of responding quickly to the dynamic challenges of the criminal environment.

Based on the results of the study, we concluded that administrative and legal support is a fundamental prerequisite for the effective, lawful, and innovation-oriented functioning of analytical activities in the National Police of Ukraine system, since it is through clear regulatory regulation that proper organization, transparency of procedures, security of information circulation, and legal certainty in the activities of criminal analysis units are ensured. This, in turn, contributes to the establishment and development

of an information-oriented model of law enforcement that is capable of responding flexibly to current security challenges, ensuring preventive threat forecasting, and forming strategically sound management decisions in the field of public safety.

Key words: criminal analysis, National Police of Ukraine, analytical activities, regulatory framework, information security, digital transformation, public safety, strategic planning, analytical units, law enforcement activities, observance of the rights and freedoms of citizens.

Актуальність дослідження. У сучасних умовах загострення викликів публічній безпеці, зростання рівня організованої та транснаціональної злочинності, а також стрімкого розвитку інформаційних технологій, зростає потреба в якісній модернізації правоохоронної діяльності і посиленні аналітичної складової в роботі Національної поліції України, що зумовлено необхідністю переходу до моделі управління, заснованої на отриманих даних. Одним із ключових інструментів цієї трансформації є впровадження кримінального аналізу як складової доказового управління, що ґрунтується на системному зборі, обробці та інтерпретації криміногенних даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері безпеки. Отже, актуальність нашого дослідження зумовлюється потребою у чіткому адміністративно-правовому регулюванні діяльності підрозділів кримінального аналізу, адже саме наявність ефективної нормативної бази забезпечує правову визначеність, інституційну стабільність, прозорість, безпечність та результативність аналітичної діяльності в межах правової системи і сприяє формуванню ефективної, превентивно орієнтованої, інформаційно-збалансованої моделі поліцейської діяльності, здатної відповідати на актуальні виклики у сфері безпеки.

Мета дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу в системі Національної поліції України, що передбачає з'ясування нормативно-правових засад, інституційно-організаційних механізмів та функціональних повноважень, які визначають зміст, структуру й особливості реалізації аналітичної функції поліції в умовах сучасних безпекових викликів.

Останні наукові дослідження. Проблематика адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу в системі Національної поліції України досліджувалась у працях низки вітчизняних науковців таких, як В. Андрушко, В. Баратюк, О. Березенський, О. Виноградов, Л. Герасименко, Г. Горбенко, С. Демидюк, О. Заєць, К. Ісмайлов, М. Карчевський, Г. Катамадзе, О. Користін, Ю. Крутік, А. Мовчан, В. Некрасов, Н. Свиридюк, А. Тімошин, І. Федчак, Г. Форос, А. Ханькевич, В. Шендрик та інші, які зробили вагомий внесок у розвиток теоретичних та практичних засад нормативного регулювання діяльності поліції, особливостей аналітичної роботи, інституційних реформ та впровадження новітніх інформаційних технологій у правоохоронну сферу.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-правове забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України становить собою один із ключових видів правового забезпечення функціонування органів публічної влади в сфері безпеки та правопорядку. Відповідно до визначення М.В. Цвіка, правове забезпечення є цілеспрямованим впливом на поведінку людей і суспільні відносини за допомогою правових, тобто юридичних засобів [1]. У цьому контексті адміністративно-правове забезпечення аналітичних підрозділів Національної поліції України покликане створити належні правові умови для ефективної, узгодженої та правомірної реалізації завдань кримінального аналізу. Таке забезпечення охоплює систему нормативно-правових актів, адміністративних процедур, внутрішніх регламентів і контрольних механізмів, які регулюють організацію, повноваження, відповідальність та взаємодію підрозділів кримінального аналізу як складової єдиної системи Національної поліції.

Основним призначенням адміністративно-правового забезпечення у цьому випадку є не лише формальне нормативне оформлення діяльності, а й гарантування її результативності, законності та узгодженості з іншими елементами адміністративної системи органів внутрішніх справ. Так, ми можемо визначити, що кримінальний аналіз на стратегічному рівні є невід'ємною складовою адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції України, оскільки формує аналітичну основу для розробки управлінських рішень, стратегічного планування та державної політики у сфері протидії злочинності. У межах адміністративно-правового механізму кримінальний аналіз виконує функцію інтелектуальної підтримки управлінських процесів, що регулюються системою нормативно-правових актів, внутрішніх положень та регламентів [2].

У контексті адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України особливу роль відіграє чітко сформована нормативна база, що визначає правові рамки функціонування аналітичної діяльності в системі правоохоронних органів. Така нормативна основа складається з низки базових і спеціальних законодавчих актів, які регулюють як загальні принципи організації діяльності поліції, так і специфіку збору, обробки, зберігання та захисту інформації, що використовується у процесі кримінального аналізу.

Фундаментальним актом, що формує адміністративно-правове підґрунтя функціонування підрозділів кримінального аналізу є Конституція України [3], яка гарантує права і свободи людини і громадянина, виступає основою для формування всієї системи національного законодавства, зокрема й у сфері

діяльності правоохоронних органів. У статті 3 Основного Закону зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а держава зобов'язана забезпечувати права і свободи людини. Цей припис має визначальне значення для організації кримінального аналізу, оскільки саме повага до прав людини має бути центральним критерієм при здійсненні будь-яких аналітичних процедур, пов'язаних зі збором, обробкою та зберіганням персональної інформації. Крім того, стаття 32 Конституції України [3] закріплює право кожного на невтручання в особисте і сімейне життя, а також на захист від незаконного збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації. Це положення накладає на підрозділи кримінального аналізу обов'язок дотримання принципів законності, пропорційності та обґрунтованості при роботі з інформаційними масивами, особливо з персональними даними. Таким чином, Конституція України формує не лише правову основу для регламентації діяльності аналітичних підрозділів Національної поліції, але й задає межі допустимості аналітичного втручання в особисту сферу громадян, забезпечуючи баланс між потребами безпеки держави та дотриманням прав людини.

Аналізуючи норми Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України, можемо визначити, що саме вони відіграють ключову роль у нормативно-правовому регулюванні, в межах якого функціонує аналітична діяльність підрозділів кримінального аналізу. Так, Кримінальний кодекс України встановлює підстави та межі кримінальної відповідальності, класифікує види злочинів, визначає ступінь суспільної небезпеки правопорушень, що є основою для формування критеріїв ризику у стратегічному, тактичному та оперативному аналізі [4]. Водночас Кримінальний процесуальний кодекс України визначає порядок здійснення досудового розслідування, фіксації доказів, реалізації процесуальних прав та обов'язків сторін, що безпосередньо стосується діяльності аналітичних підрозділів, які забезпечують інформаційно-аналітичну підтримку слідчих та прокурорів, зокрема, ст. 93 КПК України передбачає, що сторони мають право самостійно збирати докази, що відкриває можливість аналітикам долучати до провадження узагальнену аналітичну інформацію як допоміжний доказовий матеріал [5]. У контексті адміністративно-правового забезпечення зазначені кодекси виконують функцію інтеграційної основи між аналітичною та процесуальною діяльністю в поліції, забезпечуючи нормативну узгодженість функціонування системи кримінального аналізу з основними етапами кримінального провадження, слугуючи нормативним підґрунтям для правомірної, результативної та процесуально допустимої реалізації аналітичної функції в діяльності Національної поліції України.

Базовим нормативно-правовим актом, який регламентує діяльність поліції як центрального органу виконавчої влади в сфері забезпечення публічної безпеки і правопорядку та закріплює організаційно-правову структуру поліції, визначає загальні завдання, функції, принципи роботи та повноваження її підрозділів, включно з аналітичною діяльністю є Закон України «Про Національну поліцію» [6]. Зокрема, стаття 2 цього Закону встановлює, що однією з основних функцій поліції є профілактика правопорушень, виявлення та припинення злочинної діяльності, що прямо пов'язано з аналітичною роботою підрозділів кримінального аналізу. Стаття 23 деталізує повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичної діяльності, зокрема право користуватися інформаційними системами, базами даних, здійснювати збір, обробку та аналіз інформації, необхідної для виконання завдань поліції. Таким чином, Закон України «Про Національну поліцію» створює адміністративно-правову основу для функціонування аналітичних структур, забезпечуючи їх нормативне визнання як легітимного суб'єкта управлінської, інформаційної та превентивної діяльності, та надаючи їй правові інструменти для ефективної координації аналітичної функції з іншими напрямками оперативно-службової діяльності поліції.

Спеціальним нормативно-правовим актом, який визначає засади, форми, методи та правові межі здійснення оперативно-розшукових заходів з метою легітимізації джерел інформації, яка надходить до аналітичних структур Національної поліції України для подальшої обробки та узагальнення є Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», в якому зокрема йдеться про можливість використання аналітичних платформ, баз даних, інструментів прогнозування та підтримки управлінських рішень, які інтегруються в загальну структуру оперативного реагування поліції у процесі реалізації оперативно-розшукових повноважень. Отже, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» забезпечує адміністративно-правову основу для збору, обробки та аналізу оперативно значущої інформації, що є критично важливим для ефективного функціонування підрозділів кримінального аналізу, одночасно гарантуючи правомірність застосування аналітичних інструментів у межах правоохоронної діяльності та створюючи передумови для захисту прав і свобод громадян при здійсненні оперативно-аналітичної роботи [7].

Нормативними актами, що формують систему адміністративно-правових обмежень та гарантій, у межах яких здійснюється правомірна, контрольована й безпечна робота з інформаційними ресурсами в діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України, є, зокрема, Закон України «Про державну таємницю» [8], Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» [9], Закон України «Про захист персональних даних» [10], а також Закон України «Про інформацію» [11]. Сукупність зазначених нормативних джерел виконує функцію правового фільтра, що визначає умови, обсяг і межі допустимої аналітичної діяльності в межах правового поля. У межах адміністративно-правового забезпечення

діяльності підрозділів кримінального аналізу ці акти мають особливе значення, адже встановлюють конкретні правові рамки доступу до інформації з обмеженим доступом, порядок її збору, систематизації, зберігання, обробки, передачі та використання, включаючи такі категорії даних, як персональні відомості, службова таємниця або інформація, що стосується питань національної безпеки [12]. Зазначені нормативні акти є інтегральною частиною адміністративно-правового забезпечення аналітичної діяльності в системі Національної поліції України, оскільки їх приписи забезпечують баланс між потребами ефективного функціонування підрозділів кримінального аналізу та необхідністю гарантування прав і свобод людини, зокрема права на приватність, інформаційну безпеку й захист персональних даних, що дозволяє аналітичним підрозділам діяти в умовах правової визначеності, прозорості та відповідальності, що, у свою чергу, підвищує легітимність і результативність їх функціонування.

Закон України «Про науково-технічну інформацію» [13] та Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [14] створюють інституційно-правові передумови для впровадження інноваційних технологій, сучасних інформаційних систем та аналітичних платформ у практику поліцейської діяльності, закладаючи основи правового режиму доступу до наукових знань, технічних розробок та інноваційних рішень через залучення науково-технічних напрацювань до побудови інтелектуальних систем аналізу кримінальних загроз, моделювання сценаріїв розвитку злочинності, створення візуалізаційних засобів і алгоритмів штучного інтелекту, що сприяє модернізації аналітичного потенціалу поліції.

Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [14], у свою чергу, визначає стратегічні цілі та завдання держави у сфері інформатизації, що для підрозділів кримінального аналізу створює можливість формувати інтегроване цифрове середовище, яке охоплює міжвідомчий обмін даними, автоматизований облік аналітичної інформації, використання платформ на кшталт Big Data та доступ до загальнодержавних і міжнародних реєстрів. Отже, ми можемо визначити, що зазначені нормативно-правові акти створюють адміністративно-правову основу для цифрової трансформації аналітичної функції Національної поліції України, забезпечуючи її відповідність сучасним викликам таким, як динаміка організованої злочинності, кіберзлочинів, інформаційних загроз, та сприяючи реалізації принципів ефективності, технологічності та інноваційності в роботі аналітичних підрозділів, зміцнюючи при цьому їх роль у формуванні державної політики безпеки на основі доказової інформації та науково обґрунтованих рішень.

У контексті адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу Наказ Національної поліції України від 29 грудня 2019 року № 1354 «Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України» відіграє роль базового нормативного акту, який визначає інституційну модель аналітичної структури поліції, оскільки він не лише кодифікує організаційно-функціональні засади діяльності відповідних підрозділів, а й формує правову структуру взаємодії кримінального аналізу з іншими елементами правоохоронного механізму [15]. Зазначеним Наказом закріплено низку ключових завдань, що безпосередньо корелюють із сучасними підходами до аналітичного забезпечення поліцейської діяльності, зокрема розробку та впровадження актуальних форм і методів кримінального аналізу, що забезпечує адаптацію до новітніх викликів і трансформацій у криміногенному середовищі, створення, супровід і використання автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є технологічною основою ефективного збору, зберігання та обробки даних, аналітичне забезпечення органів поліції інформацією для стратегічного та оперативного планування, надає управлінським рішенням емпіричну основу, оцінювання ризиків і моделювання тенденцій розвитку криміногенної ситуації, і дозволяє поліції працювати на випередження та знижувати загальний рівень загроз, налагодження ефективної взаємодії між структурними підрозділами, інтегруючи аналітичну функцію в систему управління Національної поліції України на всіх рівнях. Отже, зазначений Наказ № 1354, у цьому контексті, виконує функцію нормативної ланки адміністративно-правового механізму, що інституалізує кримінальний аналіз як самостійну й повноцінну складову управлінського процесу у сфері забезпечення публічної безпеки і легітимізує впровадження підходу, орієнтованого на аналітичне управління (Intelligence-Led Policing), у межах якого аналітичні продукти не лише доповнюють оперативну роботу, а стають центром ухвалення стратегічних рішень, формування кримінальної політики, а також раціоналізації службово-оперативної діяльності. Таким чином, даний нормативний акт становить ядро адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу, забезпечуючи чіткість, правову визначеність та ефективність їх функціонування в межах законодавчого поля України.

Отже, сукупність визначених нормативних актів є базисом адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України, що забезпечує організаційну впорядкованість, правову визначеність та ефективність функціонування аналітичної складової в структурі сучасної поліції, а також сприяє реалізації принципів законності, об'єктивності та інноваційності в боротьбі зі злочинністю.

Висновки. Адміністративно-правове забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України становить складний, багаторівневий механізм, що інтегрує у собі норми загального, спеціального та відомчого законодавства, одночасно виконуючи не лише функцію формального регламентування організаційної структури та повноважень аналітичних підрозділів, а й забезпечуючи законність,

ефективність і безпеку їх діяльності, особливо в умовах стрімкої цифровізації й посилення інформаційних загроз [16]. Досліджена нами нормативно-правова база створює юридичний каркас для реалізації аналітичної функції в системі правоохоронних органів, визначаючи центральне місце для стратегічних актів у сфері інформатизації та впровадження інноваційних технологій, які забезпечують цифрову трансформацію аналітичної діяльності поліції. Особливе значення має Наказ НПУ № 1354, який офіційно закріплює адміністративно-правовий статус підрозділів кримінального аналізу, визначає їх завдання, функції, організаційні зв'язки та стандарти взаємодії з іншими структурами, у межах якого кримінальний аналіз перетворюється на повноцінний інструмент інтелектуального управління, що відіграє ключову роль у прийнятті стратегічних рішень, прогнозуванні злочинності та реалізації превентивних заходів.

Таким чином, адміністративно-правове забезпечення аналітичної діяльності в Національній поліції України не лише гарантує її правову обґрунтованість, а й забезпечує ефективне функціонування інноваційної, орієнтованої на дані поліцейської моделі, що відповідає вимогам сучасної безпекової політики.

Список використаних джерел:

1. Цвік М.В., Ткаченко В.Д., Рогачова Л.Л., Петришин О.В., Олейников С.М. Загальна теорія держави і права: підручник. Харків. *Право*. 2002. 432 с. с. 327
2. Корнієнко М.В. Кримінальний аналіз у діяльності Національної поліції України. *Право і суспільство* № 1/2024. Т. 2 с. 397-402 URL: [http:// pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/1_2024/part_2/62.pdf](http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/1_2024/part_2/62.pdf)
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
7. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/ show/2135-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text)
8. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>
9. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
11. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
12. Кіреєва О. С., Крутік Ю. В., Махлай О. М., Треус А. С. Основи кримінального аналізу: теорія та практика застосування в оперативних підрозділах Державної прикордонної служби України: навчальний посібник. Хмельницький. *Вид-во НАДПСУ*. 2022. 360 с.
13. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 № 3322-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>
14. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 75/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80#Text>
15. Департамент кримінального аналізу (у складі кримінальної поліції). Офіційний веб-сайт Національної поліції України. URL: <https://npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-kriminalnogo-analizu>
16. Васюк С.В. Адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. *Львівський державний університет внутрішніх справ*. Львів, 2022. 216 с.